

STORTINGET

Grunnlovsforslag 1

(2018–2019)

Grunnlovsforslag fra Bjørnar Moxnes

Dokument 12:1 (2018–2019)

Grunnlovsforslag fra Bjørnar Moxnes om endring i § 75 og ny § 79 a (om at folk kan fremme borgerforslag for behandling i Stortinget)

Til Stortinget

Bakgrunn

Det norske demokratiet har blitt utviklet og utvidet over tid på en rekke områder. Trinnvis utvidelse av stemmeretten og innføring av parlamentarisme er viktige milepæler. En rekke steder i verden har også mekanismer for mer direkte folkelig deltakelse blitt innført, som et supplement til det representative demokratiet.

Ordninger som tillater befolkningen å fremme forslag til behandling i den folkevalgte forsamling, kan bidra til økt folkelig deltakelse i demokratiet. Det vil minke avstanden mellom folket og de folkevalgte og sikre at saker som er viktige for befolkningen, ikke forbigås av de folkevalgte. Flere land har innført slike ordninger for behandling av innbyggernes forslag i sine respektive folkevalgte forsamlinger. I Norge har en slik utvidelse av demokratiet blitt innført på kommunalt nivå og fylkesnivå, men det finnes ingen etablert ordning for at befolkningen fremmer forslag til behandling på Stortinget.

Utvidelse av demokratiet

Med grunnlovfesting av borgerforslag ønsker forslagsstiller å utvide demokratiet ved å bringe inn et element av direkte folkelig deltakelse i landets øverste folkevalgte organ, innenfor ordnede og håndterbare ram-

mer. Forslaget er at befolkningen skal kunne fremme foreslag stortingsbeslutninger i form av borgerforslag, som så behandles i Stortinget, dersom gitte vilkår om tilkjennegitt støtte for forslaget, utforming og innlevering med mer er oppfylt.

De nærmere vilkårene for at et borgerforslag skal behandles, fastsettes av Stortinget. Vilråene vil i hovedtrekk gå ut på hvor stor andel av befolkningen med stemmerett i stortingsvalg som må tilkjenne sin støtte til forslaget, hvilke formmessige krav som stilles til forslaget, spesifisering av prosedyre for innlevering og hvilke tidsrammer som må overholdes for at et borgerforslag skal behandles i Stortinget. Representantforslag om en prøveordning som gir folk mulighet til å stille borgerforslag til behandling i Stortinget, Dokument 8:171 S (2018–2019), fremsatt 19. juni 2019, går nærmere inn på problemstillinger knyttet til vilkårene for behandling av borgerforslag. Ut over dette må borgerforslaget tilfredsstille de samme krav til form og innhold som forslag til stortingsbeslutning fremmet av stortingsrepresentanter.

Den norske Grunnloven av 1814 dannet et grunnlag for det norske demokratiet. I medhold av Grunnloven § 66 regulerer Stortinget sin virksomhet i Stortingets forretningsorden. Verken Grunnloven eller Stortingets forretningsorden er til hinder for at andre enn stortingsrepresentanter og regjeringen kan sende forslag om stortingsbeslutninger til Stortinget som Stortinget kan vedta å ta opp til behandling, men det er ikke etablert noen egne, formelle rammer for hvordan Stortinget skal håndtere slike forslag.

Presedens for at borgerne fremmer forslag for behandling i folkevalgte organer

Det finnes likevel politisk presedens for at borgerne kan fremme forslag som så behandles av folkevalgte organ. I Norge eksisterer dette i form av innbyggerforslag i henhold til kommuneloven § 39 a, som tillater innbyggerne i landets kommuner og fylker å fremme forslag til vedtak, som så behandles av henholdsvis kommunestyret og fylkestinget, dersom vilkårene i loven er oppfylt.

I Danmark, Sveits og EU finnes liknende ordninger for de øverste folkevalgte organer. I Danmark ble en prøveordning for borgerforslag innført i 2018 etter at Folketinget året før vedtok et tverrpolitisk forslag fra partiene Enhedslisten, Socialdemokratiet, Venstre, Liberal Alliance og Dansk Folkeparti som ga Folketingets president juridisk grunnlag for å utarbeide en slik prøveordning.

Borgerforslag om lovendring

§ 76 i Grunnloven fastslår at det er stortingsrepresentantene og regjeringen som har rett til å foreslå lover på Stortinget. Ordningen for borgerforslag skal ikke omfatte lovforslag eller grunnlovsforslag. Det vil imidlertid være mulig å fremme forslag til stortingsbeslutning om at Stortinget instruerer regjeringen om å starte utarbeidelsen av en ny lov, lovendring eller oppheving av eksisterende lov.

På den måten opprettholder man den gjeldende lovforberedelsesprosess og sikrer at de som blir berørt av en lovendring, blir hørt.

Å innføre borgerforslag strider ikke mot gjeldende grunnlov. Det vil likevel være riktig å forankre en permanent ordning for dette i Grunnloven, og slik sikre folks rett til å fremme forslag til stortingsbeslutninger, Stortingets plikt til å motta slike forslag og at ordningen legges i faste og ordnede rammer.

Det foreslås på denne bakgrunn en ny bokstav n) i Grunnloven § 75 som fastslår Stortingets plikt til å be-

handle borgerforslag. Bestemmelsen kan suppleres med en ny § 79 a som uttrykker retten til å fremsette borgerforslag slik det fremgår av alternativ 2.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Alternativ 1:

§ 75 bokstav m) og ny bokstav n) skal lyde:

m) å naturalisere fremmede;

n) å behandle borgerforslag fremsatt på vilkår fastsatt i lov.

–

m) å gje innfødsrett;

n) å behandle borgarframlegg som blir sette fram på vilkår fastsette i lov.

Alternativ 2:

§ 75 bokstav m) og ny bokstav n) skal lyde:

m) å naturalisere fremmede;

n) å behandle borgerforslag.

–

m) å gje innfødsrett;

n) å behandle borgarframlegg.

Ny § 79 a skal lyde:

Alle som har stemmerett ved stortingsvalg kan, på vilkår fastsatt i lov, fremsette borgerforslag om stortingsbeslutning.

–

Alle som har røysterett ved stortingsval kan, på vilkår fastsette i lov, setje fram borgarframlegg om stortingsvedtak.

19. juni 2019

Bjørnar Moxnes

Referert i Stortingets møte 20. juni 2019.

«Forslaget blir under presidentens ansvar å bekjentgjøre ved trykken for å komme til avgjørelse på første, annet eller tredje storting etter neste valg.»

Tone Wilhelmsen Trøen

president